

Talousarviokehys ja talousarvion laadintaohje vuodelle 2026

Kunnanhallitus 18.08.2025
269/02.01.00/2025

Vuosittaisen talousarviovalmistelun käynnistämiseksi kunnanhallitus hyväksyy kunnan hallintosäännön 9. luvun 1 §:n mukaisesti talousarvion suunnittelukehykset ja talousarvion laadintaohjeet, joiden perusteella toimielimet laativat talousarvioehdotuksensa.

Julkisen talouden kehitys

Valtiovarainministeriön kesäkuun taloudellisen katsauksen mukaan Suomen talous kasvaa, mutta tullit ja maailmantalouden epävarmuus hidastavat kasvua. Inflaation hidastuminen, korkojen lasku ja veronalennukset lisäävät ostovoimaa. Myös rakentamisen elpyminen, energiasiirtymä ja puolustushankinnat lisäävät investointeja.

Taustaoletukset*	2025	2026	2027
BKT	1,0	1,5	1,7
Työttömyysaste, %	9,3	8,8	8,3
Ansiotasoindeksi, muutos %	3,0	3,6	3,0
Kuluttajahintaindeksi, muutos %	0,6	1,6	2,0

*Lähde Valtiovarainministeriön talouskatsaus 16.6.2025

Valtiovarainministeriön keväällä julkistaman kuntatalousohjelman mukaan kuntien taloudessa on edelleen tuntuva sopeuttamistarve. Yksittäisten kuntien talouden tilanteet vaihtelevat voimakkaasti, ja kuntakentässä on nähtävissä sekä taloudellista että toiminnallista eriytymistä. Suurissa ja kasvavissa kunnissa on runsaasti investointitarpeita. Samalla kuitenkin pienenevät lapsi- ja nuorisoiäluokat haastavat kuntia toiminnan sopeuttamisessa vähenevää palvelutarvetta vastaavaksi. Ongelmat työvoiman saatavuudessa, kaupungistuminen sekä syntyvyyden väheneminen edellyttävät uusia palveluiden järjestämistapoja niin kunnissa kuin valtakunnallisestikin.

Kuntien talouspaineita lisäävät muun muassa palkkojen nousu, palveluverkon sopeutustarpeet, kasvaneet rahoitusvastuut työllisyydenhoidossa, kasvukeskusten investointitarpeet sekä sote-kiinteistöjen lain mukaisen vuokra-ajan päättymisen.

Valtiontalouden merkittävät sopeuttamispaineet heijastuvat myös kuntien talouteen ja valtionosuusrahoituksen määrän heikentymiseen on hyvä varautua. Kuntien peruspalvelujen valtionosuusuudistus sekä kiinteistöverouudistus ajoitettunevat tuleville taloussuunnitelmakausille.

Mäntsälän kunnan talousarviovalmistelun lähtökohdat

Mäntsälän kunnan talous on ollut vuodesta 2020 lähtien positiivinen. Positiivinen tulos johtuu pääsääntöisesti koronan jälkeen valtionosuuksien ja verotulojen hyvästä kehityksestä, mutta myös kertaluonteisista maa-alueiden myyntivoitoista, joita tehtiin vuonna 2024 yli 3 milj. Vuoden 2025 osalta ennustetaan tilikaudelle 1 milj. euron alijäämää. Vuosina 2021-2024 on positiivisesta tilikauden tuloksesta tehty yhteensä 18 milj. investointivaraukset vesiliikuntakeskuksen rakentamiseen. Rakentaminen ajoittuu vuosille 2028-2030 ja suunnittelu käynnistetään jo vuoden 2026 aikana.

Vuosina 2021-2024 lainakantaa on pystytty pienentämään myös suunnitelmallisesti 4743 eurosta/asukas 3968 euroon/asukas. Vesiliikuntakeskuksen rakentaminen sekä muut korjausinvestoinnit tulevat lisäämään kunnan velkamäärää ja korkomenojen kasvu tulee heikentämään myös tilikauden tulosta. Kunta ei pysty rahoittamaan investointeja tulo-rahoituksella ja kunnan velkamäärä tulee uudelleen kasvamaan.

Vesiliikuntakeskuksen vuosikatetta heikentävä vaikutus on arvioilta n. 0,9-1 milj. euroa vuosittain toiminnan käynnistyessä ja uuden palvelun tuottamiseen vaadittava resurssointi tulee tarkoittamaan palvelutuotannon tarkastelua toisaalla.

Sote-kiinteistöyhtiön perustamisen vaikutus kunnan talousarvioon

Sosiaali- ja terveystalouden sekä pelastustoimen järjestämisvastuun siirtyessä hyvinvointialueille, tuli myös kuntien omistamien kiinteistöjen vuokraustoiminta yhtiöittämisvelvollisuuden piiriin. Sote-kiinteistöjen yhtiöittäminen tulee tuottamaan kunnalle kertaluonteisen 4,2 milj. euron myyntivoiton vuoden 2026 tulokseen johtuen siitä, että kiinteistöjen arvo on taseessa olevaa arvoa suurempi. Kaupassa ei käytännössä siirry rahaa vaan siirto on kirjanpidollinen.

Koko konsernin näkökulmasta yhtiöittäminen tulee tarkoittamaan yhtiön positiivisesta tuloksesta syntyvää yhteisöveron siirtoa valtiolle, jonka johdosta kokonaisvaikutus konsernin näkökulmasta on miinusmerkkinen.

Kiinteistöjen vuokratuotoista arvioidaan siirtyvän 1,4 milj. euroa yhtiölle. Käyttötalouden menot osin säilyvät kunnalla, jotka sitten edelleen laskutetaan yhtiöltä. Myös kiinteistöjen poistot 0,42 milj. euroa siirtyvät yhtiölle. Yhtiö tulouttaa arviolta vuoden 2026 positiivisesta tuloksesta 0,2 milj. euroa kunnalle. Laskelmat tarkentuvat yhtiöittämisprosessin edetessä.

Mäntsälän kunnan talouden kehitys

Mäntsälän kunnan kolme edellistä tilinpäätöstä on ollut vahvasti ylijäämäisiä. Vuoden 2025 tilinpäätösennuste on n. 1 milj. euroa alijäämäinen. Kunnan taseessa vuoden 2024 tilinpäätöksessä oli kertynyt ylijäämä 74,2 milj. euroa ja lainakanta 83,1 milj. euroa.

Vuoden 2025 kehitys näyttää 1,48 milj. euron ylijäämäistä tilikauden tulosta. Ylijäämäinen tulos on käytännössä vain kirjanpidollinen, johtuen sotekiinteistöjen yhtiöittämisestä syntyvästä kertaluonteisesta myyntivoitosta. Ilman satunnaista tuloa tilikauden alijäämä olisi 2,8 milj. euroa. Kokonaisuudessaan talouteen syntyy 3,9 milj. euron rahoitusvaje, kun vuosikate ei riitä kattamaan investointimenoja ja kunta velkaantuu. Kunnan velkamäärä olisi saatava alenemaan, jotta kunnalla on varaa vuoden 2027 alusta alkaviin isoihin investointeihin.

Kunnan tuloslaskelman suunnitelmavuosia on arvioitu varovaisesti kehukseen palvelualueiden vuoden 2025 lukujen pohjalta. Myös suunnitelmavuodet pysyvät alijäämäisinä, mikäli toimintaan ei tehdä mitään merkittäviä muutoksia. Suunnitelmavuodet tarkentuvat myöhemmissä talousarviokäsittelyissä.

Mäntsälän 2025 talousarviokehitys ja vuosien 2026 – 2028 taloussuunnitelma

Talousarviokehityksen laatiminen on tehty yhdessä palvelualueiden kanssa. Menojen arvioinnissa on huomioitu kustannustason kasvu niissä kuluerissä, joissa kustannukset ovat tänä vuonna kasvaneet ja on tiedossa eri palvelusopimusten mukaiset hintojen korotukset.

Kunta-alan työehtosopimus hyväksyttiin keväällä 2025. Sopimuskausi kestää 29.2.2028 saakka. Kehyksessä on otettu huomioon sopimuskorotuksina 4,2 % vuodelle 2026, 1,8 % vuodelle 2027 ja vuosille 2028-2029 2 %. Palkkojen sivukulut on huomioitu vuoden 2025 tasossa.

Talousarviokehityksen tuloslaskelmassa toimintatuotot pienenevät vuoden 2025 talousarvioon verrattuna 18,3 %. Muutos johtuu sotekiinteistövuokratulojen siirtymisestä yhtiölle.

Toimintakulut kasvavat vuoden 2025 talousarvioon verrattuna 5,6 %. Suurimpana selittävänä tekijänä on palkkojen muutos, kunnan rahoitusosuuden työttömyyseduista kasvu (+0,45 milj. euroa), TE-palvelujen maksuosuuden kasvu (+0,16 milj. euroa), ICT-kulujen nousu (+0,35 milj. euroa).

Käyttötalouden toimintakate heikkenee 9,2 % vuoden 2025 talousarvioon verrattuna.

Palvelualuekohtainen talousarviokehitys vuodelle 2025 on esitetty alla olevassa taulukossa (sisältäen ulkoiset ja sisäiset tulot ja menot). Palvelualueittain näkyy muutos muutettuun vuoden 2025 talousarvioon

Ulkoiset ja sisäiset

	MTA 2025	TA Kehys palvelualueiden esitys 2026	Muutos %
KOKO KUNTA, vain ulkoiset			
TOIMINTATUOTOT	9 485 603	7 753 704	-18,3
VALMISTUS OMAAN KÄYTTÖÖN	64 000	124 000	93,8
TOIMINTAKULUT	-70 674 208	-74 616 175	5,6
TOIMINTAKATE	-61 124 605	-66 738 471	9,2
KOKO KUNTA, ulkoiset ja sisäiset			
TOIMINTATUOTOT	29 791 786	28 250 138	-5,2
VALMISTUS OMAAN KÄYTTÖÖN	64 000	124 000	93,8
TOIMINTAKULUT	-90 980 390	-95 112 609	4,5
TOIMINTAKATE	-61 124 604	-66 738 471	9,2
HALLINTOPALVELUT			
TOIMINTATUOTOT	1 796 130	1 640 089	-8,7
TOIMINTAKULUT	-12 693 262	-13 338 884	5,1
TOIMINTAKATE	-10 897 132	-11 698 795	7,4
SIVISTYS JA HYVINVOINTIPALVELUT			
TOIMINTATUOTOT	3 665 024	3 539 764	-3,4
TOIMINTAKULUT	-58 571 877	-60 889 107	4,0
TOIMINTAKATE	-54 906 853	-57 349 343	4,4
TEKNINEN- JA ELINVOIMAPALVELUT			
TOIMINTATUOTOT	24 330 632	23 070 285	-5,2
VALMISTUS OMAAN KÄYTTÖÖN	64 000	124 000	93,8
TOIMINTAKULUT	-19 715 251	-20 884 618	5,9
TOIMINTAKATE	4 679 381	2 309 667	-50,6

Taulukko: Ulkoiset ja sisäiset erät palvelualueittain verrattuna vuoden 2025 talousarvioon.

Verorahoitus kehyksessä on arvioitu Kuntaliiton kevään ennusteiden mukaisesti. Kunnan veroprosentteihin ei ole tehty muutoksia. Kunnan veroprosentti on 8,3 % ja kehyslaskelmassa on käytetty nykyisiä kiinteistöveroprosentteja.

Verotuloennusteisiin ja valtionosuuksiin on odotettavissa vielä päivityksiä valtion budjettiesityksen edetessä. Alustavien laskelmien mukaan verotulot ja valtionosuudet eivät kasva samassa suhteessa (muutos + 3,9 % muutettuun talousarvioon) kuin toimintakate ja palvelualueiden esityksen jälkeinen vuosikate on 6 milj. euroa, joka ei riitä kattamaan poistoja.

Kehyslaskelmassa on huomioitu Nivos Oy:ltä perittävä pääomalainan korko.

Vuoden 2025 ja 2026 aikana erääntyy merkittävä määrä lainoja, jolla on merkittäviä vaikutuksia tulevien vuosien korkokustannuksiin. Talousarviovuonna 2025 korkokustannukset on arvioitu olevan n. 770 000 euroa, suunnitelmavuosina korkokustannukset ovat yli 2 milj. euroa ellei lainamäärää saada alennettua.

Kunnan investointimenot kehyksessä vuodelle 2026 on arvioitu olevan 10,35 milj. euroa.

Vuonna 2026 on tarve uusia vanhoja lainoja, mutta myös lainakanta kokonaisuudessaan kasvaa n.1,4 milj. eurolla ellei vuosikatetta saada kasvatettua palvelualueiden esityksestä. Kunnan velkamäärä talousarviokehyksessä 2026 on n. 83,3 milj. euroa (3 962 euroa/asukas). Taloussuunnittelukaudella velkamäärän arvioidaan nousevan 112 milj. euroon investointimäärän kasvaessa.

Kunnan väestön arvioidaan kasvavan suunnittelukaudella 0,2 % vuosittain. Merkittävää väestön kehityksessä on, että syntyvyys kunnassa on laskenut huomattavasti viime vuosina, eikä syntyvyyden merkittävää nousua ole näköpiirissä. Lasten määrän väheneminen tulee jatkossa pienentämään varhaiskasvatuksen ja opetuksen palvelutarvetta ja tulee väistämättä vaikuttamaan myös palvelurakenteeseen.

Valmistelija Talousjohtaja Samola Riitta, riitta.samola@mantsala.fi

Esittelijä Kunnanjohtaja Laurila Hannu

Päätösehdotus Kunnanhallitus päättää

- hyväksyä vuoden 2026 talousarviokehyksen liitteenä olevan tuloslaskelman ja rahoituslaskelman talousarvion valmistelun pohjaksi. Lisäksi kunnanhallitus edellyttää, että huomioiden rahoitusvaje on tarvetta käydä läpi kaikki käyttötalouteen liittyvät lisäykset sekä investointimenojen tarpeellisuus.
- hyväksyä vuoden 2026 talousarvion ja taloussuunnitelman 2027-2029 alustavan laadintaohjeen kunnan ja sen palvelualueiden talousarvion valmistelun lähtökohdaksi.

Päätös

Liite 1. Mäntsälän kunta/tulos- ja rahoituslaskelma 2026 ja tunnusluvut
Liite 2. Talousarvion 2026 ja taloussuunnitelman 2027 – 2029 laadintaohje